

РОЛЯ МАСТАЦКАГА ПЕРАКЛАДУ Ў СІСТЭМЕ САЦЫЯЛЬНА-ГУМАНІТАРНАЙ АДУКАЦЫІ СТУДЭНТАЎ

Мастацкі пераклад – від літаратурна-мастацкай творчасці, як мага больш поўнае і дакладнае ўзнаўленне твора, напісанага на адной мове, выяўленчымі сродкамі іншай мовы.

У сістэме сацыяльна-гуманітарнай адукацыі студэнтаў такая форма работы, як мастацкі пераклад, выкарыстоўваецца рэдка. Між тым гэты від творчай дзейнасці мае даволі вялікае значэнне. Мастацкі пераклад узбагачае мову, актывізуе яе ўласныя лексічныя, формаўтваральныя, сінтаксічныя магчымасці, павышае культуру роднага слова.

Ён з'яўляецца своеасаблівай формай міжнацыянальных культурных сувязей і відам міжлітаратурнай камунікацыі, сродкам духоўнага ўзаемаўзбагачэння і збліжэння народаў. Мастацкі пераклад уяўляе сабой асаблівы від камунікацыі, галоўнае адрозненне якога ад камунікацыі ў іншых відах мастацтва ў тым, што пры перакладзе ўзаемадзейнічаюць дзве мовы.

Трэба адзначыць, што менавіта з рознасцю дзвюх моў, нават калі яны блізкароднасныя, як беларуская і руская, звязаны асноўныя праблемы мастацкага перакладу. За імі ідуць праблемы тэхнічныя, псіхалагічныя і іншыя, якія заключаюцца ў прачытанні арыгінальнага тэксту і ўзнаўленні яго на іншай мове.

Каб добра перакласці, трэба правільна прачытаць твор. У час працы над перакладам першай ступенню з'яўляецца даслоўнае разуменне арыгінальнага тэксту. Моўныя элементы ў працэсе перакладу дзеліцца на інварыянтныя (тыя, што павінны захоўвацца), варыябельныя (якія можна замяняць) і такія, для якіх трэба знайсці эквівалент у мове перакладу. Тут часта ўзнікаюць памылкі, калі няправільна разумеецца слова або кантэкст,

іншамоўнае замяняецца падобным па гучанні, але другім па сэнсе словам сваёй мовы і інш.

Пры правільным прачытанні тэксту студэнт спасцігае стыль, г.зн. настрой, эмацыянальную афарбоўку, інтанацыю, рытм, вобразна-выяўленчыя сродкі і інш. Пры звычайным прачытанні не абавязкова асэнсоўваць гэтыя якасці. Падчас жа перакладу неабходна іх даследаваць і вызначыць, якімі сродкамі аўтар дасягае патрэбнага эфекту.

Праз спасціжэнне стылёвага і сэнсавага напаўнення арыгінала студэнт прыходзіць да спасціжэння мастацкай цэласнасці твора: вобразаў, характараў, іх суадносін, сюжэтабудавання, ідэйнай задумы і інш.

Пераклад заўсёды з'яўляецца ў пэўнай ступені інтэрпрэтацыяй. Для таго каб яна была правільнай, зыходным пунктам яе павінны стаць асноўныя рысы твора, а мэтай – захаванне яго аб'ектыўнай каштоўнасці. Мастацкі пераклад дапамагае студэнтам пазбавіцца чытацкага суб'ектывізму, калі пад уражаннем ад твора яны ўспрымаюць яго на ўзроўні рэальнасці праз уласныя эмоцыі і перажыванні, што можа разыходзіцца з аб'ектыўным зместам твора.

В.С.Драбеня, ст.выкладчык

ПЫТАННІ АПИСАЛЬнай ТЭРМІНАГРАФІІ (на прыкладзе музыказнаўчых тэкстаў)

Курс беларускай мовы, які выкладаецца на спецыяльных факультэтах (мастацкай творчасці і культуралогіі), мае на мэце не толькі сістэматызаваць і паглыбіць веды, набытыя ў школе, усведамляючы і асэнсоўваючы месца беларускай мовы ў нашым грамадстве і сярод іншых моў свету, але развіць і ўдасканаліць маўленчую дзейнасць студэнтаў (пісьмовую і вусную) у пра-